

Sygn. akt IV KK 735/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Przemysław Kalinowski (sprawozdawca)
SSN Jarosław Matras

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **S. B.**

oskarżonego z art. 178a § 4 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 26 maja 2020 r.

kasacji Prokuratora Generalnego wniesionej w trybie art. 521 § 1 k.p.k. na
niekorzyść oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 7 stycznia 2019 r., sygn. akt IV Ka (...),
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w W. z dnia 23 kwietnia 2018 r., sygn. akt
II K (...)

**uchyla wyrok Sądu Okręgowego w K. w zaskarżonej części, tj.
pkt I i w tym zakresie przekazuje temu Sądowi sprawę S. B. do
ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W. wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2018 r. o sygn. IIK (...).

1. uznał oskarżonego S. B. za winnego tego, że w dniu 2 marca 2016 r. o godz. 1:35 w miejscowości P., będąc w stanie nietrzeźwości przy stwierdzonym stężeniu alkoholu w wydychanym powietrzu 0,90 mg/1 i 0,92 mg/1, prowadził w ruchu lądowym pojazd mechaniczny w postaci samochodu marki Peugeot 106 o nr rej. (...), a tym samym naruszył zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczony wyrokami Sądu Rejonowego w K. o sygn. XI K (...) i XI K (...) oraz wyrokiem Sądu Rejonowego w K. o sygn. II K (...), przy czym zarzucanego czynu dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu kary co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo podobne, tj. popełnienia czynu stanowiącego występki z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 178a § 4 k.k. wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;
2. na podstawie art. 39 pkt 7 k.k. w zw. z art. 43a § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego S. B. środek karny w postaci świadczenia pieniężnego w kwocie 10.000 zł na rzecz Funduszu Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej;
3. na podstawie art. 39 pkt 3 k.k. w zw. z art. 42 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego S. B. środek karny w postaci dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym;

a nadto:

4. oskarżonego S. B. uznał za winnego tego, że w dniu 2 marca 2016 r. o godz. 10:05 w miejscowości Z., będąc w stanie nietrzeźwości przy stwierdzonym stężeniu alkoholu w wydychanym powietrzu 0,90 mg/1 i 0,92 mg/1, prowadził w ruchu lądowym pojazd mechaniczny w postaci samochodu marki Peugeot 106 o nr rej. (...), a tym samym naruszył zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczony wyrokami Sądu Rejonowego w K. o sygn. XI K (...) i XI K (...) oraz wyrokiem Sądu Rejonowego w K. o sygn. II K (...), przy czym zarzucanego czynu dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu kary co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo podobne, tj. popełnienia czynu stanowiącego występki z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 178a § 4 k.k. wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;
5. na podstawie art. 39 pkt 7 k.k. w zw. z art. 43a § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego S. B. środek karny w postaci świadczenia pieniężnego w

kwocie 10.000 zł na rzecz Funduszu Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej;

6. na podstawie art. 39 pkt 3 k.k. w zw. z art. 42 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego S. B. środek karny w postaci dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym;
7. na podstawie art. 85 § 1 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. biorąc za podstawę kary pozbawienia wolności z osobna wymierzone w pkt 1 i 4 wyroku orzekł wobec oskarżonego S. B. karę łączną roku pozbawienia wolności;
8. na podstawie art. 90 § 2 k.k. w zw. z art. 39 pkt 3 k.k. w zw. z art. 42 § 3 k.k., biorąc za podstawę środki karne wymierzone w pkt 3 i 6 wyroku, orzekł wobec oskarżonego S. B. łączny środek karny w postaci dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez obrońcę S. B., który zarzucił obrazę art. 7 k.p.k., przez błędną ocenę niektórych dowodów w sposób niewszechstronny, częściowo w sposób dowolny, z naruszeniem zasad prawidłowego rozumowania i w oderwaniu od wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego oraz błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na uznaniu, że kierującym pojazdem Peugeot 106 w dniu 2 marca 2016 r., był oskarżony S. B., Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 7 stycznia 2019 r. o sygn. IV Ka (...), zmienił wyrok Sądu I instancji w jego punkcie I i IV w ten sposób, że wyeliminował z opisu przypisanych Sebastianowi Bilskiemu przestępstw zdania „orzeczony wyrokiem Sądu Rejonowego w K. sygnatura akt XI K (...) i sygnatura akt XI K (...) oraz orzecznym wyrokiem Sądu Rejonowego w K. sygnatura akt II K (...) przy czym zarzucanego czynu dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej za podobne przestępstwo umyślne”, a z podstawy prawnej skazań wyeliminował przepis art. 64 § 1 k.k.; natomiast w pozostałym zakresie przedmiotowy wyrok został utrzymany w mocy.

Obecnie, wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie w zakresie rozstrzygnięcia przyjętego w pkt I, zaskarżył Prokurator Generalny, wnosząc kasację na niekorzyść oskarżonego S. B..

Autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia zarzucił orzeczeniu sądu odwoławczego rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., polegające na wyrażeniu błędnego poglądu, że sprawca przestępstwa stypizowanego w art. 178a § 4 k.k. nie podlega obostrzonej odpowiedzialności na podstawie art. 64 § 1 k.k. mimo występowania materialnych warunków do zastosowania tego przepisu, co skutkowało zmianą wyroku Sądu I instancji poprzez wyeliminowanie z podstawy skazania oskarżonego S. B. art. 64 § 1 k.k. mimo, iż w świetle danych o odbyciu kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami przywołanymi na okoliczność kwalifikacji z art. 64 § 1 k.k. w opisach zarzuconych S. B. występów z art. 178a § 4 k.k., nie ulega wątpliwości, że czynów tych oskarżony dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu kary co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej za podobne przestępstwo umyślne. W konkluzji, skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona w tej sprawie przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść S. B. okazała się oczywiście zasadna, co przemawiało za rozpoznaniem jej i uwzględnieniem na posiedzeniu bez udziału stron procesowych (art. 535 § 5 k.p.k.). Należało zgodzić się z poglądem skarżącego co do tego, że Sąd Okręgowy w K., który dokonał kwestionowanej obecnie modyfikacji ustaleń zawartych w wyroku Sądu I instancji, w rzeczywistości nie przedstawił żadnych argumentów, które miałyby uzasadniać wprowadzoną przez niego zmianę. Wyrażono jedynie przekonanie, że błędem było przypisanie w/w oskarżonemu podwójnej recydywy – „raz z art. 178a § 4 k.k., a drugi raz z art. 64 § 1 k.k.”. Jednak zamiast zaprezentować racje, jakie miałyby prowadzić do wniosku o normatywnym wykluczeniu możliwości popełnienia przestępstw zakwalifikowanych z art. 178a § 4 k.k. w warunkach przewidzianych w art. 64 § 1 k.k., Sąd Okręgowy zacytował niemal w całości postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2015 r., III KK 290/14, które zresztą dotyczyło w swej podstawowej warstwie zupełnie innego aspektu związanego z granicami dopuszczalnych zmian w ustaleniach faktycznych przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Nie wynika jednak z treści tego orzeczenia brak możliwości przypisania sprawcy przestępstwa z art. 178a § 4 k.k. działania w warunkach określonych w art. 64 § 1 k.k. Skarżący trafnie przywołuje stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 19 stycznia 2012 r., I KZP 22/11 stwierdzające, że przepis art. 178a § 4 k.k. w swej początkowej części określa instytucję nadzwyczajnego obostrzenia kary, polegającą na specyficznej recydywie w zakresie przestępstw komunikacyjnych. Zauważyć jednak trzeba, że ta specyficzna powrotność do przestępstwa nie jest uzależniona od spełnienia przesłanki odbycia kary pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne w określonym wymiarze i przedziale czasu dzielącym od popełnienia kolejnego

czynu. Zaostrzoną odpowiedzialność karną na podstawie art. 178a § 4 k.k. ponosi bowiem sprawca czynu określonego w art. 178a § 1 k.k., który był wcześniej prawomocnie skazany na jakąkolwiek karę za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo z art. 173 k.k., art. 174 k.k., art. 177 k.k. lub 355 k.k. popełnione w tych warunkach albo też dopuścił się czynu określonego w art. 178a § 1 k.k. w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo. Jak z tego wynika, odpowiedzialności na podstawie art. 178a § 4 k.k. podlega także sprawca, który ani nie odbywał wcześniej kary pozbawienia wolności ani nawet nie był skazany na taką karę. Do przypisania przestępstwa z art. 174a § 4 k.k. nie jest zatem konieczne spełnienie żadnego z dwóch istotnych elementów normatywnych decydujących o działaniu w warunkach recydywy określonych w art. 64 § 1 k.k. Wyraźnie widoczna staje się więc różnica między powrotem do przestępstwa określonego typu, opisanym w normie art. 174a § 4 k.k. i recydywą specjalną, której warunki znajdują wyraz w art. 64 § 1 k.k. Przy założeniu, że sprawcy czynów o znamionach opisanych w przepisie art. 178a § 4 k.k. odpowiadają na zasadach ogólnych (a nie ma przecież ustawowych podstaw do wyłączenia wobec nich uregulowań części ogólnej Kodeksu karnego), wypełnienie dodatkowych szczególnych przesłanek przewidzianych w art. 64 § 1 k.k., powinno prowadzić do przypisania im działania w warunkach określających recydywę specjalną podstawową, ze wszystkimi wynikającymi z tego konsekwencjami. Skarżący przywołał cały szereg orzeczeń Sądu Najwyższego, w których nie zakwestionowano możliwości zakwalifikowania przestępstwa z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. (por. postanowienie z dnia 28 marca 2017.r, III KK 472/16, wyrok z dnia 18 kwietnia 2018.r, III KK 383/17, wyrok z dnia 14 czerwca 2018 r., III KK 228/18). Zatem, popełnienie przez S. B. czynów przypisanych mu tym postępowaniu w ciągu 5 lat po odbyciu kary co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej za podobne przestępstwo umyślne, uzasadniało zarówno uwzględnienie tej okoliczności w opisie, jak i w podstawie prawnej rozstrzygnięcia. Odmienny pogląd Sądu Okręgowego w K. wyrażony w niniejszej sprawie, którego efektem było wyeliminowanie z opisu obu czynów przypisanych osk. S. B. okoliczności determinujących przyjęcie recydywy specjalnej podstawowej oraz przepisu art. 64 § 1 k.k. z podstawy prawnej skazania, został skutecznie zakwestionowany w kasacji Prokuratora Generalnego, co przemawiało za podzieleniem podniesionego w niej zarzutu ocenionego jako oczywiście zasadny i rozpoznaniem tej kasacji na posiedzeniu przewidzianym w art. 535 § 5 k.p.k.

Jednocześnie, uwzględnienie wniosku sformułowanego przez skarżącego o uchylenie zaskarżonego wyroku w części modyfikującej orzeczenie Sądu I instancji, tj. co do pkt I i IV, uzasadniało wydanie orzeczenia kasatoryjnego w odniesieniu do rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I wyroku sądu

odwoławczego (modyfikującego opis czynów i podstawę skazania) i przekazanie – w tym zakresie – sprawy S. B. Sądowi Okręgowemu w K., który przy jej ponownym rozpoznaniu weźmie pod uwagę powyższe zapytania – stosownie do dyspozycji art. 442 § 3 k.p.k.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.